

Teamteaching bij Codarts

Pauline du Bois en Arienne Zwijnenburg

24 december 2021

Docent Dans

Inhoud

Inleiding	3
1. Opzet onderzoek	4
2. De 5 w's	5
1.1 Definitie teamteaching	5
1.2 Waarom	5
1.3 Wat, wie, wanneer en waar	5
3. Ervaren effecten van teamteaching	8
3.1 Effecten voor de studenten	8
3.2 Effecten voor de docenten	8
4. Voorwaarden voor teamteaching	9
4.1 Voorwaarden voor de teamleden	9
4.2 Voorwaarden in de context	9
5. Aanbevelingen en checklist	10
Bijlage I	11
Vragenlijst teamteaching/co-teaching binnen Codarts	11
Questionnaire teamteaching/co-teaching within Codarts	11

Inleiding

In 2020 heeft het innovatiefonds de aanvraag van de opleiding Docent Dans voor het vormgeven van een module m.b.v. teamteaching toegekend. Het innovatiefonds heeft bij toekenning van de aanvraag ook de opdracht gegeven om binnen Codarts te onderzoeken wat er bij de diverse afdelingen gebeurt op het gebied van teamteaching. Twee collega's: Pauline du Bois en Arienne Zwijnenburg hebben in november & december 2022 dit onderzoek uitgevoerd. Het doel van het onderzoek is een handleiding te ontwikkelen voor teamteaching binnen Codarts.

In dit verslag is informatie te vinden over teamteaching binnen Codarts. Het is niet de bedoeling een volledig overzicht te geven, daarvoor is de beschikbare tijd te beperkt geweest. Wel is de bedoeling te informeren en inspireren.

Een eerste opbrengst van het onderzoek is dat Pauline en Arienne zeer geïnspireerd zijn door de gesprekken met de collega's van de andere afdelingen. Een eerste aanbeveling is dan ook dat we alle collega's aanraden tenminste één keer per jaar in gesprek te gaan met iemand van een andere afdeling over een onderwerp of thema waar je in je eigen werk mee bezig bent.

We starten dit verslag met een toelichting op de opzet van het onderzoek (hoofdstuk 1). De diverse vormen van teamteaching komen dan aan de hand van de 5 w's voorbij in hoofdstuk twee. Het derde hoofdstuk gaat in op de ervaren effecten van teamteaching en het vierde hoofdstuk beschrijft de voorwaarden van teamteaching. Tot slot is er een checklist gemaakt die kan helpen bij het optimaliseren van teamteaching binnen Codarts. We wensen u veel leesplezier.

1. Opzet onderzoek

De afdelingshoofden zijn benaderd om contacten door te geven voor interviews. Deze hebben namen doorgegeven van collega's bij Circus, Docent Muziek, Klassieke Muziek, Pop, Jazz en Muziektheater. Bij Uitvoerend Dans en de Master Arts Therapy werd aangegeven dat er geen sprake was van teamteaching.

De aangegeven collega's zijn gemaild, in totaal 27. Naast een eerste uitnodiging is na 10 dagen nog een herinnering gestuurd. De collega's die hebben gereageerd zijn geïnterviewd. In totaal zijn er 8 online interviews geweest en 1 via de mail (opzet interview in de bijlage). Bij Docent Dans is geen interview geweest, omdat Pauline en Arienne daar beide al betrokken zijn als docent bij de modules waar teamteachen wordt toegepast.

Respondenten:

- KM: Charlotte Riedijk (docent zang)
- KM: Chris Leenders (vakgropleider slagwerk)
- KM (schriftelijke reactie): Ramon Lormans (docent slagwerk)
- DM: Bernadette Evers (docent muziekdidactiek)
- DM: Saul Caluwé (docent muziekdidactiek)
- MT: Tessa van Beek (coördinator en docent spraak)
- Circus: Wybren Wouda (docent partner acrobatiek)
- Circus: Joseph Simon (docent acro-dans)
- Pop: Marco Dirne (coördinator en docent)
- DD: Pauline du Bois (docent) en Arienne Zwijnenburg (coördinator en docent)

De interviews zijn uitgewerkt in een verslag en de data zijn geanalyseerd door middel van open codering.

2. De 5 w's

1.1 Definitie teamteaching

Er is een verschil gezien tussen

- met als team om de student staan en het lesaanbod gezamenlijk afstemmen
- gezamenlijk lesgeven op de vloer aan één groep studenten

In het eerste geval is sprake van teamteaching, doordat er zorgvuldig is afgestemd wie welk deel van het curriculum invult. Daarnaast wordt er gezamenlijk getoetst en zijn er feedback momenten waar het gehele team bij aansluit.

In het tweede geval staan de docenten gezamenlijk voor de studenten, geven tegelijk les. De voorbereiding en evaluatie gebeurt ook in het team. Er zijn binnen Codarts diverse samenstellingen: variërend van 2-5 docenten die voor de groep staan. Voor de helderheid zou dit co-teaching genoemd kunnen worden.

Teamteaching: een team is gezamenlijk verantwoordelijk voor (een deel van) het curriculum. Er is een gezamenlijke visie en er vindt afstemming plaats over de inhoud. Er zijn met regelmaat gezamenlijke toets en/of feedbackmomenten waar het team elkaar en de studenten ontmoet

Co-teaching: meerdere professionals werken synchroon samen met de studenten. De voorbereiding, uitvoering en evaluatie/reflectie gebeurt ook in samenwerking.

1.2 Waarom

De variatie wat betreft teamteaching binnen Codarts is groot. Tegelijk zijn er veel overeenkomsten in de motieven waarom dit is ingezet.

Redenen die genoemd zijn om teamteaching in te zetten zijn divers. Op curriculum-niveau zijn motieven als:

- Inhoud vanuit verschillende invalshoeken benaderen, vakken verbinden, daarmee bevorderen van transfer en inspirerend onderwijs verzorgen;
- Studenten breed opleiden, waardoor ze flexibeler in het werkveld staan;
- Minder contacttijd voor studenten

Daarnaast wordt het gezien als een kans om gezamenlijke visie ontwikkelen en docenten de kans te geven in hun kracht te staan, meer te kunnen werken vanuit de eigen expertise.

1.3 Wat, wie, wanneer en waar

1.3.1 Docent Muziek

Bij Docent Muziek wordt er veel aan teamteaching gedaan. Studenten krijgen in het eerste jaar een breed oriëntatiejaar in 5 blokken. Ieder blok wordt vormgegeven door 2 of 3 docenten. Concreet voorbeeld is bij de SOM-groep waar de vakken muziekdidactiek (M), onderwijspedagogiek(O) en stage (S) worden gecombineerd. Dat gebeurt zowel in de modules die het primair onderwijs betreffen als de modules

over het voortgezet onderwijs. Studenten werken in sessies van 3 uur, daarbij sluit een docent pedagogiek en een docent muziekdidactiek aan. Soms zijn ze er beide tijdens de gehele sessie, soms alleen delen. Op die manier belichten ze hetzelfde onderwerp vanuit verschillende invalshoeken. Deze combinatie zet zich voort door alle leerjaren.

1.3.2 Klassieke muziek

Bij de zangafdeling is het teamteaching gekoppeld aan een professionaliseringstraject. Er zijn drie hoofdvak docenten zang. Iedere docent heeft zijn eigen studenten. Iedere week is er een gezamenlijke integratie les van 4 uur waar alle studenten aan mee doen. Deze les wordt om de beurt gegeven door één van de hoofdvak docenten. Soms geven 2 docenten gezamenlijk les en ook wordt er bij elkaar geobserveerd.

Het professionaliseringstraject dat nu 2/3 jaar bezig bestaat uit 3 docenten die worden gecoacht op hun lesgeven door Margreet Honing (externe expert). Dit is gedurende 3 x 2 dagen.

Bij de slagwerkafdeling is er sprake van een team rond de studenten. Zij werken met een groot team van docenten. Er zijn 2 vaste docenten die de studenten wekelijks zien en een groep van (nu) 8 gast docenten die verschillende blokken geven. Sommige geven maar een paar lessen per jaar, anderen meer. Dat werkt voor hen goed, omdat er erg veel verschillende instrumenten en aspecten te leren zijn voor studenten. Zo worden zij breed opgeleid. Soms lopen docenten bij elkaar binnen en kijken ze mee of soms spelen ze ook mee. Ook hebben ze voorspeelavonden waar meerdere docenten zijn en dan geven ze feedback. Daar wordt ook helder wat leeft bij andere docenten en hoe hun visie is.

1.3.3 Pop

Bij de popafdeling wordt er binnen de projecten gewerkt met teamteaching. De projecten bestaan uit een deel skills (vaardigheden) ontwikkelen en een deel uit creëren. Beide vragen om ander docenthandelen. Er is een groep van 5 docenten betrokken bij de projecten. Studenten hebben 1 x per week project en er zijn twee projectgroepen. Zij hebben dit de afgelopen 10 jaar ontwikkeld. Er zijn afspraken over wie de leidende coach is en wie meer volgend. Soms werken ze in 1 ruimte, soms splitsen ze op. Daar is een jaarplanning voor gemaakt. De projecten worden aangeboden aan studenten van jaar 1 tot en met jaar 3.

1.3.4 Circus

Bij Circus is een samenwerking ontstaan: *physical preparation meets dance*. Het idee is om de studenten bij physical preparation minder 'droog' oefeningen te laten doen en inspiratie te bieden. Door het overleg tussen de docenten is een systeem gevonden waarin per dag een thema wordt gekozen: bijvoorbeeld ritme, of bewegingskwaliteit en daarmee de sessie vorm te geven. Daarnaast sluiten er af en toe fysiotherapeuten aan bij de physical preparation.

Nog een andere manier van samenwerken is met een andere gastdocent. Om meer uitwisseling te hebben onderling geven ze af en toe samen les.

Het is op dit moment kleinschalig en incidenteel, nog niet structureel in het curriculum.

1.3.5 Muziektheater

Bij Muziektheater vindt de teamteaching met name plaats in de projecten. Daar werken meerdere mensen samen: bijvoorbeeld een muzikaal leider en een spel docent. In het muzikaal onderzoek kiezen studenten richtingen. Soms kiezen ze 5 disciplines: zang, beweging, spel, stem, etc. Studenten krijgen een aantal begeleidingsuren en kunnen die inzetten hoe ze willen. Het kan voorkomen dat een student 5 coaches heeft die ieder vanuit de eigen expertise begeleid. In de integratie lessen vindt ook co-teaching plaats met de muzikaal leider of pianist die meer doet dan alleen begeleiden. Iedere collega geeft vanuit de eigen expertise input aan de studenten.

Het zwaartepunt van deze samenwerkingen zit in de bovenbouw. In het 1e en 2e jaar hebben ze ook spelen vanuit beweging, daar komt de mime docent bij de spellen (incidenteel). Dat is nu nog vooral veel overleg tussen de docenten, minder samen op de vloer.

1.3.6 Docent Dans

Bij Docent Dans vindt teamteaching plaats in het eerste jaar waar vier didactiek docenten vanuit verschillende vakdisciplines gezamenlijk een module toegepaste dansdidactiek geven, waarbij ze steeds in duo's voor de groep staan. Daarnaast sluit in het eerste jaar een docent 'gezond doceren' aan bij de lessen danstraining om de theoretische kennis te koppelen aan het werken in de praktijk. In de projecten in jaar 2 en 3 werken de docenten gezamenlijk in verschillende werksessies. Bijvoorbeeld de docent bewegingsanalyse bij de didactiek sessie. Ook worden er gecombineerde lessen gegeven met de muzikaal begeleiders en de didactiekdocenten. In jaar 4 coacht het team gezamenlijk de groep studenten bij het ontwikkelen van hun Persoonlijk ontwikkelingsplan voor het afstuderen.

3. Ervaren effecten van teamteaching

De collega's hebben verschillende effecten genoemd die beschreven worden vanuit effecten voor de studenten en voor de docenten.

3.1 Effecten voor de studenten

Als ervaren positieve punten voor de studenten is genoemd dat de studenten ondersteund worden om afzonderlijke vakgebieden te verbinden. Dat kan door verschillende invalshoeken op hetzelfde onderwerp te geven, en ook door verschillende visies te tonen. Studenten krijgen daardoor een breder beeld. Als dit samen met de studenten onder begeleiding van docenten/coaches gebeurt, is dat volgens docenten prettiger voor studenten dan wanneer de docenten afzonderlijk van elkaar hun visie delen.

Daarnaast worden studenten flexibeler, ze kunnen omgaan met verschillende meningen. Bij KM-slagwerk is zelfs gebleken dat er meer animo is om bij Codarts te studeren en het eindniveau is verbeterd. Studenten die zien dat docenten zich lerend opstellen durven zelf ook meer vragen te stellen. Ook wordt genoemd dat er een vermindering van de studielast optreedt door betere afstemming van het team en minder contacturen.

Aandachtspunten zijn dat er verwarring bij studenten kan ontstaan over wie het aanspreekpunt is voor wat. Daarnaast is gebleken dat het belangrijk is bij lagere jaar studenten voorzichtig te zijn met discussies tussen docenten, daar is hun basis nog niet stevig genoeg voor.

3.2 Effecten voor de docenten

De docenten zijn blij met mogelijkheid om van elkaar te leren. Dat inspireert en houdt je scherp. Er ontstaat door de co-teaching en teamteaching meer gelijkwaardigheid en groepsgevoel. Het is fijn de mogelijkheid te hebben om docenten in hun kracht te zetten en vanuit de eigen kwaliteiten te kunnen werken. Daarnaast wordt de flexibiliteit in roostering genoemd. Dat geldt voor het inrichten van de sessies: er kan gevarieerd worden, maar ook is het een pluspunt dat als er iemand afwezig is, dat de les/sessie wel doorgaat.

Aandachtspunten is dat het soms zoeken is hoe je voor je vak gaat staan: teamteaching vraagt ook om compromissen sluiten. Voor beginnen de co-teachers is er de uitdaging van timemanagement: tijdens co-teaching is het vaak nodig de tijd goed te bewaken.

Voor een vakgroepleider lastig om betrokkenheid te vragen van mensen met kleine aanstelling, maakt organisatie tijdrovend. Ook is genoemd dat teamteaching duur is.

4. Voorwaarden voor teamteaching

We hebben alle collega's gevraagd wat de voorwaarden zijn.

4.1 Voorwaarden voor de teamleden

Het is belangrijk dat er vertrouwen en respect is. Voor de groep val je elkaar niet af en naderhand is het belangrijk om open te staan om feedback te geven en ontvangen. Je moet kunnen en willen samenwerken, een te groot ego kan dat in de weg zitten. Het is nodig dat je jezelf kent en weet wat je komt brengen. Het helpt als je de collega's kent of de tijd neemt om ze te leren kennen. Flexibel zijn en open staan zijn essentiële eigenschappen en daarnaast moet je elkaar durven bevragen. Tot slot zijn genoemd: een professionele houding, je houden aan afspraken en helder communiceren.

4.2 Voorwaarden in de context

Voor een geslaagde teamteaching is het nodig dat het team het eens is over de doelen ervan. Daarbij zijn duidelijke afspraken over wie leiding heeft en/of hoe organisatie loopt belangrijk. Veel van de teams hebben duidelijke afspraken over de voorbereiding: wie doet wat en wanneer en daarnaast evalueren ze het proces met regelmaat.

Er zijn financiële middelen nodig om het mogelijk te maken en de collega's moeten voldoende beschikbaar zijn in het rooster.

5. Aanbevelingen en checklist

Op basis van dit onderzoek doen we een aantal aanbevelingen en hebben we een checklist gemaakt voor teamteaching binnen Codarts

5.1 Aanbevelingen

- Teamteaching en Co-teaching past goed bij de visie van Codarts (verbindend, divers, onderzoekend) en de betrokken collega's ervaren allemaal meerwaarde. De aanbeveling aan het management is om zoveel mogelijk teamteaching te faciliteren.
- Voor de ontwikkeling van een goede vorm van teamteaching of Co-teaching is ontwikkeltijd nodig. Het is belangrijk dat die wordt gefaciliteerd.
- De afdelingen Docent Dans en Docent Muziek gebruiken Blended Learning als oplossing voor extra kosten die co-teaching met zich meebrengt. Daarbij maken ze gebruik van voorbereidend werk en "nabereiding" (zoals Saul dat benoemde) waar MyLMS voor wordt ingezet.
- In het project DOPOPDO (dance on dream on pass on) is een uitwisseling gaande tussen NOMAD Dance Academy in Slovenië en Codarts Docent Dans. NOMAD heeft al jaren ervaring met co-teaching. Er wordt in dit project onder andere gezocht naar een vorm van co-teaching om theorie en praktijk met elkaar te verbinden. Deze insteek is interessant voor Codarts en het is goed deze kennis breed te delen.

5.2 Checklist

1. Formuleer duidelijke doelen voor de teamteaching en/of co-teaching. Dat kunnen doelen zijn voor studenten, voor docenten of beide. Zorg dat iedereen zich verbindt met de doelen.
2. Maak afspraken over de samenwerking en communicatie
3. Neem de tijd om elkaar te leren kennen: wat brengen de individuele teamleden mee aan expertise, welke wensen en verwachtingen zijn er? Vergeet niet ook wensen en verwachtingen over de samenwerking af te stemmen.
4. Stem de inhoud af, maak keuzes over wat vooraf vast moet liggen en wat in de loop van de samenwerking verder ontwikkelt.
5. Maak bij co-teaching afspraken over rolverdeling op de vloer.
6. Maak een planning waarbij ook momenten voor voorbereiding en evaluatie/reflectie worden ingepland.
7. Durf elkaar aan te spreken als nodig. Sta open voor feedback
8. Betrek de studenten in de evaluatie en reflectie.

Bijlage I

Vragenlijst teamteaching/co-teaching binnen Codarts

1. Context: hoe wordt het teamteachen gedaan?
De 5 w's: wat, waar, wanneer, wie en waarom
2. Voorwaarden: wat zijn belangrijke voorwaarden om het te doen slagen?
3. Resultaten/ effecten: wat merk je dat de resultaten/effecten zijn voor studenten en voor de docenten?
Zowel de ervaren plus- als de minpunten
4. Toekomst: hoe gaan jullie hiermee verder? Hebben jullie daar een idee van?
Wat heb je nodig om teamteaching verder te ontwikkelen?

Questionnaire teamteaching/co-teaching within Codarts

1. Context: how is teamteaching done?
The 5 W's: What, Where, When, Who and Why
2. Conditions: what are important conditions for it to succeed?
3. Results/effects: what do you notice that the results/effects are for students and for the teachers?
the experienced plus -and minus points
4. Future: how do you move forward with this? Do you have any idea about that?
What do you need to further develop teamteaching?